

IDEA pro Volby 2017: Životní úroveň českých důchodců

Praha, 22. června 2017 **Rok 2017 je rokem volebním. Na podzim proběhnou volby do Poslanecké sněmovny, ve kterých se o přízeň voličů bude ucházet několik desítek politických subjektů. Think-tank IDEA připravil projekt „IDEA PRO VOLBY 2017,“ jehož cílem je nejprve prezentovat voličům srozumitelným způsobem několik vybraných socioekonomických témat a formulovat klíčové otázky pro veřejnou diskusi. A poté, na podzim 2017, v další analýze odborně rozebrat, jaké odpovědi na tyto klíčové otázky nabízejí programy politických subjektů. Dnes vychází druhá ze série tří studií s názvem „IDEA PRO VOLBY 2017: Příjmy seniorů.“**

Tato studie IDEA shrnuje základní fakta o příjmové situaci českých důchodců. Tu zásadně ovlivňuje nastavení tří oblastí důchodového zabezpečení: podmínky práce v důchodovém věku, nastavení nástupního důchodu a mechanismus průběžného zvyšování důchodů – valorizace. *„Následně se politických stran ptáme, jaká opatření s potenciálem změnit příjmy v důchodu u současných důchodců, případně seniorů pár let před důchodem, budou po volbách prosazovat“*, říká její autor a výzkumník IDEA při Národohospodářském ústavu AV ČR **Jiří Šatava**.

Podpora pracujících důchodců

Pro stát, seniory i společnost je výhodné, pokud zůstanou senioři výdělečně činní i po dosažení důchodového věku. Díky výdělečné činnosti se zvýší jejich životní úroveň, vzrostou příjmy a klesnou výdaje státu a společnost nepřijde o celoživotní pracovní zkušenosti seniorů.

V současnosti však stát seniory v důchodovém věku podporuje zcela nedostatečně. Průměrnému seniorovi, který rok přesluhuje bez pobírání důchodu, se při přesluhování obětovaný důchod a odvedená pojistná a daně vrátí díky navýšení budoucích důchodů až za 28 let.

To přispívá k malé pracovní aktivitě českých důchodců. Po dosažení důchodového věku pracuje pouze 13 % českých důchodců, tedy téměř třikrát méně než ve skandinávských zemích jako Norsko, Švédsko nebo Island. Vývoj posledních dvou dekad přitom ukázal, že český trh práce je dlouhodobě schopen pracovní sílu seniorů dobře absorbovat.

Nástupní důchod a valorizace

System důchodového zabezpečení výrazně nivelizuje příjmy důchodců. To relativně efektivně chrání české důchodce před pádem pod hranici chudoby – sedmiprocentní podíl důchodců pod touto hranicí je čtvrtý nejnižší v EU – ovšem většinu důchodců neochrání před výrazným poklesem životní úrovně.

Čisté příjmy průměrného seniora po odchodu do důchodu klesnou o 42 %. Výrazněji klesnou čisté příjmy seniorů s nadprůměrnými výděly, žen a samostatně výdělečně činných osob

Současný mechanismus valorizace kompenzuje průměrný růst spotřebních cen. Valorizace však nemusí pokrýt růst cen domácnosti seniorů, který se může významně odlišovat od toho průměrného. Valorizace také obvykle zaostává za průměrným růstem reálných mezd. Zaostává přitom tím více, čím vyšší je nástupní starobní důchod.

„Způsobů, jak zvýšit čisté příjmy v důchodu u současných padesátníků a starších je tedy celá řada. Je na politických subjektech, aby občanům před volbami předestřely, jaká opatření budou po volbách prosazovat,“ vysvětluje **Šatava** a přikládá seznam **klíčových otázek** pro veřejnou diskusi:

1. **Budete prosazovat zvýšení finanční motivace k práci u seniorů v důchodovém věku?** Preferujete: (i) snížení zdanění práce (snížení pojistných nebo daně z příjmu fyzických osob), (ii) vyšší zohlednění práce v důchodovém věku?
2. **U jakých skupin seniorů zvýšíte podporu práce v důchodu?** Budou navrhované změny více podporovat práci v důchodovém věku bez/se současným pobíráním důchodu?
3. **Budete prosazovat změny v nastavení nástupních důchodů?**
4. **U jakých skupin byste nejspíše zvýšili/snížili nástupní důchody:**
a) u důchodců s předchozími nízkými, středními, nebo vyššími příjmy, b) u žen, nebo mužů, případně c) u zaměstnanců, nebo samostatně výdělečně činných osob?
5. **Valorizace.** Měla by se podle vás valorizace více než dnes akcentovat růst reálných mezd nebo třeba životních nákladů důchodců?
6. **Navrhujete jiná opatření, která by změnila výši důchodů u současných důchodců nebo u seniorů, kteří do důchodu odejdou v následujících pěti letech?**
7. **Jaká opatření pro zajištění financování navrhovaných změn případně navrhuje?**

Studie s názvem „**IDEA pro Volby 2017: příjmy seniorů – práce, nástupní důchody a jejich valorizace**“ autorů **Jiřího Šatavy** a **Filipa Pertolda** [ke stažení na webu IDEA](#).

Kontakt:

IDEA při Národohospodářském ústavu AV ČR, v.v.i.

Telefon: +420 224 005 146, +420 602 698 440

Jiří Šatava

Výzkumník IDEA

telefon: (+420) 724 168 794

jiri.satava@cerge-ei.cz

Filip Pertold

Výzkumník IDEA

telefon: (+420) 723 521 416

filip.pertold@cerge-ei.cz

Ondřej Lukáš

PR manažer IDEA

telefon: (+420) 776 186 529

ondrej.lukas@cerge-ei.cz

Poznámka pro editory:

O IDEA: Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorie. IDEA vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Další informace na <http://idea.cerge-ei.cz/>. Sledujte nás také na facebooku <https://www.facebook.com/ideacerge>.